

Skötselplan för naturreservatet Notteryd i Växjö kommun

Innehållsförteckning

Beskrivningsdel	4
1 Syftet med reservatet	4
2 Administrativa data	5
3 Historisk och nuvarande mark- och vattenanvändning	6
4 Områdets bevarandevärden	7
4.1 Natura 2000	7
4.2 Geovetenskapliga värden	8
4.3 Limniska värden	8
4.4 Biologiska värden	9
4.5 Kulturhistoriska värden	10
4.6 Turism och friluftsliv	11
4.6.1 Tillgänglighet	11
4.6.2 Känslighet för slitage och störningar	12
4.6.3 Anläggningar	12
4.7 Byggnader	12
4.8 Vetenskapliga värden	13
5 Genomförda inventeringar och dokumentation	13
Plandel	14
6 Skötselområden	14
6.1 Bevarandemål för hela området	14
6.2 Generella riktlinjer & åtgärder för hela området	15
6.3 Skötselområden	15
6.3.1 Skötselområde 1: Skjutbana med skjutvall, kulfång, angränsande mark och bryn (4,3 ha)	16
6.3.2 Skötselområde 2: Triviallövskog söder om skjutbanan (3,2 ha)	17
6.3.3 Skötselområde 3 (a,b,c): Gräsmark med ängsvegetation (5,0 ha)	18
6.3.4 Skötselområde 4: Utvecklingsmark mot lövskog (15,3 ha)	21
6.3.5 Skötselområde 5: Blandskog, sumpskog och våtmark (150 ha)	22
6.3.6 Skötselområde 6: Gripeberg med omgivning (4,4 ha)	24
6.3.7 Skötselområde 7: Sjöar (107 ha)	25
6.3.8 Skötselområde 8: Friluftsliv	26
7 Tomtmark och byggnader	27
8 Jakt och fiske	27
9 Bränder, storm, översvämningar	27
10 Barnperspektivet	27
11 Utmärkning	27
12 Dokumentation och uppföljning	28
13 Sammanfattning och prioritering av skötselåtgärder	29
14 Ansvar för skötsel, dokumentation och uppföljning av skötselåtgärder, bevarandemål och gynnsamt tillstånd	30
15 Revidering av skötselplan	31
BILAGOR	31
a. Skötselområden	31
b. Planerad markanvändning	31
c. Friluftsanordningar	31
d. Artlista	31

Beskrivningsdel

Notteryd domineras av skogsmark och sjö med inslag av myr och tidigare öppna hävdade marker. Jorden utgörs till stora delar av grovblockig morän. Sjöarealen är uppdelad med den största delen i Toftasjön samt mindre delar i Lövsjön och Stensjön. Myrmarken är mestadels trädbevuxen men en mindre del är fortfarande öppen. De gamla inägomarkerna är idag under igenväxning men hävdgynnade växter såsom slåtterfibbla och jungfrulin och insekter såsom liten bastardsvärmare finns fortfarande kvar. Den nedlagda skjutbanan utgörs av gräsmark med en intressant flora och fauna delvis knuten till förekomsten av blottad sand.

Skogsmarken utgörs till största delen av knappt 100-årig barrblandskog med ett varierande lövträdsinslag. Vissa träd närmar sig en ålder på 150 år. Bitvis är lövträden dominerande och ädla lövträd är vanliga. Reservatet ligger i en trakt med höga naturvärden knutet till gammal bok. Skogen är variationsrik med allt från sumpskog till blockmarker och branter. Åldersspridningen är stor och bitvis är skogen gles efter gallringar som genomförts för militärens övningar. På många håll har gallrat virke lämnats kvar. I samband med kraftiga stormar 2005 och 2007 föll delar av skogen. Därefter har också många granar angripits av granbarkborre. Mängden multnande ved, speciellt av gran är därför stor.

1 Syftet med reservatet

Syftet med naturreservatet Notteryd är att bevara och skapa livsmiljöer för de växter, djur och svampar som är knutna till äldre, lövrika och luckiga blandskogsmiljöer med mycket ädellövträd. Skogen ska vara öppen, ljus och innehålla rikligt med multnande ved i olika dimensioner och nedbrytningsstadier. Genom att bevara och återskapa öppna gräsmarker bevaras livsmiljöer för de växter, djur och svampar som är knutna till öppna blomrika miljöer.

Naturreservatet Notteryd ska ge allmänheten möjlighet till friluftsliv och rekreation och kunna fungera som ett område för undervisning, utbildning och motion. Organiserat friluftsliv och vetenskapliga undersökningar ska kunna bedrivas i reservatet med hänsyn tagen till områdets skyddsvärda biotoper, arter och kulturhistoria.

Kulturlämningar ska tydliggöras genom att fornborgens murar liksom stenmurar och odlingsrösen samt det militära övningsområdet ska framhävas i landskapet.

2 Administrativa data

Tabell 1. Administrativa data för naturreservatet

Namn:	Notteryd		
RegDOS-Id:	2014138		
Län:	Kronobergs län		
Kommun:	Växjö		
Församling:	Gårdsby		
Läge:	Ca 1,5 km Ö Sandsbro och ca 7 km ÖNÖ Växjö centrum. Reservatet omfattar delar av Toftasjön, Stensjön och Lövsjön.		
Gränser:	Enligt karta, bilaga 1 i beslutet		
Areal:	Totalt: 289 ha	Land: 184 ha	Vatten: 105 ha
Fastigheter och markägarkategori			
	<i>Fastighet</i>	<i>Markägarkategori</i>	
	Gårdsby-Notteryd 2:2	Staten genom Naturvårdsverket	
Servitut:	Last: Båtplats för Gårdsby-Notteryd 1:5, 1:13 (0780K-98/120.2)		
Sakägare:	Enligt bilaga 4 till beslutet		
Förvaltare:	Skogsstyrelsen Kronobergs östra distrikt		
Fastighetskarta	5e2i / 63E 0jN Vikensved		
Terrängkarta:	5eSO / 525 Växjö		
Naturgeografisk region:	12 a Sydöstra Smålands skogs- och sjörika slättområden		
Natura 2000, kodnamn:	SE0320154 Notteryd		
Natura 2000, areal:	259 ha		
Natura 2000, typ:	SCI (Sites of Community Importance, dvs bevarande av livsmiljöer för växter och djur)		

Tabell 2. Naturtyper enligt Natura 2000

Rapporterade arealer (2006) till Natura 2000-nätverket inom EU och resultatet av basinventeringen 2008. Natura 2000-området är mindre än naturreservatet. *=Prioriterad naturtyp.

Natura 2000-typ		Arealer (ha)	
kod	Förklaring	Rapporterad	Inventerat
3130	Oligomesotrof sjö	0	94
6510	Slätteräng	0	2,8
7140	Kärr	0	2,7
*9010	Västlig taiga	145	42
*91D0	Skogsbevuxen myr	0	2,7
Summa:		145	146

Tabell 3. Arter enligt Natura 2000 rapporterade år 2006

Kod	Vetenskapligt namn	Svenskt namn
1386	<i>Buxbaumia viridis</i>	Grön sköldmossa

Tabell 4. Prioriterade bevarandevärden

Typ	Värde
Marks lag	Skog, gräsmark
Naturtyp	Blandskog, ädellövskog, gräsmarker
Strukturer	Gamla träd, död ved i grova dimensioner och olika nedbrytningsstadier, luckighet och ljusöppenhet i skogsmiljöer, klipp hållar, blomrikedom och markblottor i öppna marker
Arter	Vedlevande arter, grön sköldmossa, skogslevande fåglar
Friluftsliv	Lättillgänglighet, välutvecklat stigsystem, information, möjlighet till organiserat friluftsliv
Kulturhistoria	Fornborg, torplämningar, militärt övningsområde

Tabell 5. Naturtyper enligt nuvarande förhållanden och enligt bevarandemål (bilaga b).

Naturtyp	Areal enligt nuvarande förhållanden (ha)	Areal enligt bevarandemål (ha)
Tallskog	5,5	5,5
Barrblandskog	115	0
Barrsumpskog	3	3
Lövblandad barrskog	0	125
Blandsumpskog	3,5	3,5
Triviallövskog	26	6
Ädellövskog	0	20
Vattendrag	0,2	0,2
Sjöar	107	107
Substratmark, impediment	1	1
Våtmark	9,0	9,0
Äng/betesmark	0	9,0
Övrig öppen mark	9,3	0,3
Hygge	10	0
SUMMA	289	289

3 Historisk och nuvarande mark- och vattenanvändning

Notteryds by innefattade förr endast sydvästra delen av dagens reservat. Största delen av reservatet utgjorde tidigare utmarker till Tofta by. Den nordöstra delen tillhörde Gårdsby säteri och i öster var det kyrkans mark. Enligt generalstabskartan från slutet av 1800-talet var reservatets norra och västra delar barrskogsklädda med inslag av löv. Området runt Gripeberg är på samma karta markerat som lövskog och utgjordes troligen av bokskog. Skogarna användes sannolikt för utmarksbete. Enligt kartan från Laga skifte har det funnits slättermark i södra och norra de-

len av reservatet. Klinten, ett idag fortfarande obeskogat parti i reservatets norra del, odlades upp under 1800-talets mitt av Ola på Klint. På höjden öster om skjutbanan, Tussudden, finns rester av små åkrar och igenväxande slättermarker som hörde till torpen Siltorpet och Sjöudden. Siltorpets grunder kan man ännu hitta i reservatet medan Sjöuddens ligger utanför reservatet. Efter sänkningen av Lövsjön 1880-81 omfördes delar av områdets slättermarker till mossodlingar. I dag utgörs de markerna av skog, skjutbana och igenväxande åker.

I områdets västra delar mot Toftasjön kan man se rester från stembrytning. Ett flertal stenhuggare sägs ha arbetat i området med att kila ut granitblock. Stenen fraktades sedan över isen till Sandsbro för vidare bearbetning.

Efter 1942 kom området att användas som skjut- och övningsområde för Kronobergs Infanteriregemente (I 11). Skjutbanor mot Tussudden respektive Gripeberg anlades. Granatskjutningar, med myren nedan Gripeberg som målområde, liksom skarpa skjutningar på skjutbanan och sprängningar upphörde alltmer under 1970-talet. Rester av militärverksamheten finns kvar i form av bunkrar, skyttevärn, vallar och kulfång. Allt sedan militärens övertagande av området har skogen med stor sannolikhet inte utsatts för modernt skogsbruk i någon större utsträckning.

4 Områdets bevarandevärden

4.1 Natura 2000

Notteryd ingår i det Europeiska nätverket Natura 2000, för skydd av naturtyper och arter. I området finns arter och naturtyper som är listade i art- och habitatdirektivet (Rådets direktiv 92/43/EEG) och i fågeldirektivet (Rådets direktiv 79/409/EEG). Notteryd klassas som typen SCI (=Sites of Community Importance), dvs för bevarande av livsmiljöer för växter och djur. Sverige förbinder sig att skydda och vårda dessa områden så att en gynnsam bevarandestatus för områdets arter upprätthålls. En bevarandeplan för Natura 2000-området har upprättats och fastställts. Det främsta syftet vid utpekandet av Natura 2000-området Notteryd är att bidra till att upprätthålla gynnsam bevarandestatus för skogsnaturtypen Västlig taiga (9010) och arten grön sköldmossa *Buxbaumia viridis* (Figur 1).

Figur 1. Natura 2000-arten grön sköldmossa *Buxbaumia viridis* på grov granlåga i Notteryd 2005.

4.2 Geovetenskapliga värden

Den dominerande jordarten i reservatet är sandig-moig morän. I moränen förekommer ställvis blocksänkor eller blockjord. Torvmark förekommer i ett stråk nedom Gripeberg samt i en svacka närmare Toftasjön. Mosse är vanligast men det förekommer även en del kärrpartier. Kalberg eller berg med endast tunt jordtäckte dominerar i öster men förekommer spritt i hela området. Berggrunden utgörs av s.k. röd Växjögranit som är en gråröd till röd, mestadels medelkornig oregelbundet porfyrisk Smålandsgranit. I sydost finns det inslag av finkornig granit eller pegmatit som gångar eller små massiv. Graniten i området har en ålder på ca 1770 miljoner år. En sprickzon tangerar områdets södra gräns.

4.3 Limniska värden

Området har del i de tre sjöarna Toftasjön, Lövsjön och Stensjön. Vikahultabäcken som bl.a. avvattnar Stensjön rinner genom området och mynnar i Åviken, Toftasjön. Den sjösänkningskanal som avvattnar Lövsjön rinner genom området och ut i Toftasjön. Reservatet ligger inom ett område av riksintresse för vattendrag, Mörrumsån som är ett anrikt fis-

kevatten och har stor betydelse för Östersjöns tillgång på lax och havsöring. Mörrumsån är också ett av landets artrikaste vatten vad gäller bot-tendjur.

4.4 Biologiska värden

Avsaknaden av modernt skogsbruk har medfört att det idag finns en stor andel gamla träd och mycket multnande ved. Arealen sammanhängande gammal skog är stor och uppgår till drygt 150 ha. Områden med äldre skog är ovanliga i dagens landskap och har därför ett stort värde. Gran och tall har dominerat och inslaget av lövträd, inte minst björk, är stort. Till följd av stormfällningar med efterföljande granbark-borreangrepp har dock andelen levande gran minskat avsevärt och istället gett upphov till värdefull multnande ved. Naturreservatet Notteryd hyser ett stort antal skyddsvärda arter (bilaga d). Den gamla barrskogen hyser höga värden framför allt knutna till liggande multnande granved. Sällsynta mossor och svampar som vedtrappmossa *Anastrophyllum helle-rianum*, grön sköldmossa *Buxbaumia viridis*, stubbtrådmossa *Cephalozia catenulata*, trådticka *Cimacocystis borealis* och vedticka *Phellinus viticola* växer på multnande granlågor. I sydvästra delen finns blockrika, mer eller mindre trädlösa partier (Figur 2) med ett speciellt fuktigt och stabilt mikroklimat.

Runt om i reservatet, bl.a. vid Gripeberg, finns ett fåtal gamla bokar och från några av dessa finns uppgifter om de ovanliga arterna gren-taggsvamp *Climacodon septentrionalis*, spinnfingersvamp *Lentaria byssise-da*, bokkantlav *Lecanora glabrata* och kort parasitspik *Sphinctrina turbinata*. I området finns sumpskogar med gran, tall, al och björk insprängda. Även dessa hyser en intressant kryptogamflora med bl a förekomst av den sällsynta arten frostig trädgrönelav *Scoliciosporum pruinosum* på al.

Insektsfaunan är inte undersökt men en mindre inventering av skal-baggsfaunan är gjord av studenter från Växjö universitet (Andersson, Johansson & Olsson 1999). Den visade på förekomst av några skydds-värda arter, bl a de vedlevande arterna *Ostoma ferruginea*, *Thymalus lim-batus* och *Nemozoma elongatum*. En fördjupad undersökning hade troligt-vis resulterat i ytterligare intressanta fynd. De blomrika markerna runt skjutbanan och ängsfragmentet väster där om är mycket fjärilsrika. Förutom en lång rad vanliga arter finns även den ovanliga fjärilen liten ba-stardsvärmare *Zygaena viciae*. De gamla ängs- och betesmarkerna hyser fortfarande en rik kärlväxtflora med arter som slätterfibbla, jungfrulin, nattviol, darrgräs och ängsskallra. I Åviken i Toftasjön förekommer ci-

tronfläckad kärrtrollslända som är fridlyst och listad i EU:s art- och habitatdirektiv.

Fågelfaunan innehåller ett flertal typiska arter för äldre skogsmiljöer. Som häckfåglar återfinns spillkråka, större hackspett, svartmes, talltita, tofsmes, kungsfågel, rödhake, bofink, svarthätta, trädgårdssångare, grönsångare och lövsångare. Revirhävdande mindre flugsnappare är påträffad under häckningstid. Storlom häckar troligen. Uppgifter finns också om sparvuggla, pärluggla, järpe och duvhök i området.

Figur 2. Blockmarkerna i reservatets sydvästra del utgör värdefulla ljusbrunnar. De bidrar till skogens glesa karaktär.

4.5 Kulturhistoriska värden

Inom reservatet finns länets enda kända fornborg, Gripeberg. Den har en sträckning av 200 x 90 m och kantas i öster och väster av branta stup med 20-25 meters fallhöjd. Lämningen utgörs av 4-8 meter breda och 0,1-2 meter höga murrester. Utöver murarna finns det inte några synliga anläggningar ovan mark, varken förhistoriska eller historiska och det finns inte heller någon naturlig vattenkälla. Under jordlagret har hittats stenpackningar i storleksordningen två till fem meter som möjligen kan

vara gravar. Arkeologiska studier visar att borgen anlades under slutet av bronsåldern vilket gör att den faller inom den äldre kategorin fornborgar. En hypotes är att borgen kan ha använts som ett hägnat grav- eller kultområde.

Från perioden 1800-talets början till andra världskrigets slut finns rester av torp med odlingar och ängsmarker i form av Klinten i områdets norra del samt Siltorpet och Sjöudden på Tussudden i sydost. I sydväst finns mark som hävdades av människor som bodde utanför reservatet.

För att utöka arealen för odling och bete ville man sänka Lövsjön och under åren 1880-81 grävdes en 450 meter lång, meterbred kanal till Toftasjön som resulterade i en sjösänkning på 1,2 meter. Kanalen finns fortfarande kvar och underhålls.

Från det militära övningsområdets tid är skjutbanan med kulfång och vallar det tydligaste spåret men det finns även bunkrar och skyttevärn i området.

4.6 *Turism och friluftsliv*

Naturreseptatet Nottaryd ligger öster om Växjö i ett skogs- och sjörikt område. Naturen och terrängen i reservatet är mycket lämpligt för allehanda friluftsliv. Utnyttjandegraden är idag måttlig och reservatet skulle inte ta skada av ett ökat antal besökare. Genom området finns ett stigsystem som bör utvecklas (bilaga c). Genom skogen förbi Gripeberg går även Sigfridsleden.

Idag förekommer bl a scouting, vandringar, motionslöpningar, organiserade hundaktiviteter (bl a brukshundklubben), orientering, paddling, båtliv, friluftsbad, svamp- och bärplockning och jakt.

4.6.1 *Tillgänglighet*

Reservatet nås från väg 23 via Sandsbro samhälle och Fyllerydsområdet och därefter mot Vikensved. I södra delen av reservatet finns goda parkeringsmöjligheter. En mindre körväg, en traktörväg, samt ett mindre omfattande stigsystem finns i reservatet. Stigsystemet bör åtminstone utvecklas med en stig i anslutning till Toftasjön i väster. Efter stormen 2005 blev mycket av reservatet otillgängligt men därefter har stigar röjts fram eller dragits om (Figur 3).

Figur 3. Nötteryd efter stormen 2005.

4.6.2 Känslighet för slitage och störningar

Området har under lång tid varit utsatt för störning och slitage i samband med militära övningar och organiserat friluftsliv. Risken för skadligt slitage och störning av växt- och djurlivet bedöms som liten. Vissa värdefulla strukturer, såsom luckig, ljusöppen skog och blottad jord, kräver störning för att bevaras.

4.6.3 Anläggningar

I reservatet finns f. d. skjutbanor med skjutvallar och kulfång samt bunker och skyttevärn. Ett par anordnade grillplatser finns i området. En sjösänkingskanal löper från Lövsjön till Toftasjön genom områdets södra del.

4.7 Byggnader

I anslutning till skjutbanan finns en värmestuga och en f.d. målbod. I norra delen av reservatet finns ett vindskydd som nyttjas av scouterna.

4.8 Vetenskapliga värden

SLU och Skogsstyrelsen har försöksytor i området för att följa utvecklingen efter stormen Gudrun som år 2005 fällde delar av skogen. Dessutom följs spridningen av granbarkborre. Smålands museum påbörjade 2008 nya arkeologiska utgrävningar av fornborgen Gripeberg.

5 Genomförda inventeringar och dokumentation

Området har inför framtagandet av ny skötselplan under 2006 inventerats översiktligt på naturvärden av Naturcentrum AB. Ytterligare inventeringar och dokumentation om Notteryds natur och kultur listas nedan.

- Andersson, L. 1999. Notteryds skjutfält. Naturvärden och friluftsliv. Pro Natura.
- Andersson, E., Johansson, P. & Olsson, F. 1999. Inventering av insektsfaunan i östra delen av Notterydsreservatet. Stencil.
- Daniel, E. 2001. Jordartskartan 5E Växjö SO, skala 1:50 000. Sveriges geologiska undersökning serie Ae nr 119.
- Daniel, E. 2001. Beskrivning till jordartskartan 5E Växjö SO, skala 1:50 000. Sveriges geologiska undersökning serie Ae nr 119.
- Gustafsson, B. & Olsson, L. 1987. Våtmarksinventering i Kronobergs län 1985-1986. Länsstyrelsen i Kronobergs län.
- Jönsson, Åsa & Nylén Alexandra. 2008. Arkeologisk undersökning – fornborgen Gripeberg. Smålands museum. Rapport 2008:16.
- Nicklasson, A. 1972. Epilitisk moss- och lavvegetation i centrala Småland. 1. Allmän översikt. Svensk Bot. Tidskr. 89:129-149. Lund.
- Peterson, Mats. 2008. Information om Notteryds brukshistoria samt torpinventering. Gårdsby hembygdsförening.
- Skogsvårdsstyrelsen 2003. Skogsbruksplan över Gårdsby-Notteryd 2:2. Med tillhörande avdelningsbeskrivningar.
- Skogsvårdsstyrelsens nyckelbiotopsinventering.
- Wikman, H. 2000. Berggrundskartan 5E Växjö SO, skala 1:50 000. Sveriges geologiska undersökning serie Af nr 200.
- Wikman, H. 1998. Beskrivning av berggrundskartorna Växjö SV och SO. Sveriges geologiska undersökning serie Af nr 188 och 200.
- Växjö kommun 1992. Underlag för naturvårdsområde Fylleryd.

Plandel

6 Skötselområden

Området är indelat i sju skötselområden med i vissa fall tillhörande delområden. Dessa utgår från den markanvändning eller skötsel som ska genomföras, se även skötselplanekartan (bilaga a).

6.1 Bevarandemål för hela området

Många växter och djur som naturligt förekommer i det svenska skogslandskapet är idag hotade till sin existens. Många av dem är beroende av företeelser som är ovanliga i den brukade skogen såsom mycket gamla och grova träd, multnande ved eller luckig skog med solvarm ved. Detta gäller t.ex. vissa lavar, svampar, mossor, insekter och fåglar. Att på vissa platser skydda skogsområden från gängse avverkning förbättrar förutsättningarna för att hotade arter ska kunna finnas kvar och utveckla livskraftiga bestånd. Riksdagen har därför i miljömålet "Levande skogar" beslutat att mer skog ska skyddas som bl.a. naturreservat. Ett naturskogsliknande tillstånd ska få råda varför skogen ska få utvecklas utan påverkan av traditionellt skogsbruk.

Trädens ålder och andelen multnande ved i olika nedbrytningsstadier ska öka. Skogen ska vara luckig, gles och ljusöppen med en varierad åldersstruktur. Trädslagssammansättningen ska vara blandad med ett gott inslag av ädla lövträd. Skogen ska ha en heterogen struktur med både täta, svårframkomliga partier vid sidan om mer öppna partier med solinstrålning på marken. Buskskiktet ska värnas och speciellt ska nektar- och pollenrika arter såsom olvon, nypon och hagtorn gynnas.

De öppna gräsmarkerna i området kräver hävd för att de ska kunna uppnå en god bevarandestatus med sina typiska arter av växter, svampar och djur. Hävdintensitet och röjningar ska anpassas till att många insekter är beroende av blommande kärlväxter, buskar och träd. Samtidigt kräver många arter ett solbelyst, delvis uppluckrat växttäck med blottad jord varför störningar måste förekomma eller imiteras.

För att allmänheten ska kunna bedriva friluftsliv i området måste information, markerade stigar och andra anordningar finnas och vara säkra.

Kulturlämningar ska bevaras och framhävas.

6.2 Generella riktlinjer & åtgärder för hela området

Självdöd ved lämnas i normalfallet i reservatet. Nedfallna trädstammar och grenar tillåts i första hand ligga som de faller, men de kan flyttas för att klara säkerheten, underlätta framkomlighet eller skötsel. Grova döda träd/grenar som hämtas utanför reservatet får, efter samråd med förvaltaren, läggas i s.k. faunadepåer i reservatet. Vid kraftiga angrepp av skadeinsekter/svampar kan nyangripna träd avverkas. Träden ska i första hand oskadliggöras med avseende på spridningsrisk och lämnas i reservatet men får vid särskilda skäl forslas ut ur reservatet. Åtgärderna av angripna träd syftar till att minska fortsatt spridning som skulle kunna leda till brist på substrat för hotade arter, utgöra fara för besökare eller leda till betydande skada på angränsande fastigheters skogsbestånd.

Eventuell flyttning/bortforsling av trädstammar och grenar bör göras före sommarsäsongen (april) för att undvika reproduktionsfällor för insekter.

Stigar och vägar ska erbjuda bra framkomlighet. Vegetation som påverkar eller inom snar framtid kan komma att påverka säkerheten och framkomligheten utmed stigar och vägar tas bort. Nya stigar får anläggas och då med ett läge så att åverkan på levande eller multnande ved blir så liten som möjligt.

För att påskynda etableringen av bok sker på små ytor sådd eller hjälpplantering med plantor odlade med frön från trakten. Dessa kan t.ex. planteras ut i ungskogar, luckor eller brötar av liggande träd.

Skogen ska vara luckig och varierad vilket åstadkoms genom bränning, ringbarkning, trädfällning, röjning eller bete.

Kulturlämningar synliggörs och skyddas från skadande vegetation och ska inte utgöra någon säkerhetsrisk.

Invasiva arter såsom häggmispel ska bekämpas.

6.3 Skötselområden

Typ av skötselområde	Antal delområden	Areal (ha)
1. Betesmark/äng/gräsmark	4	9,3
2. Lövskog	3	23
3. Blandskog och myr	1	150
4. Vatten	1	107
5. Friluftsliv	1	-

6.3.1 Skötselområde 1: Skjutbana med skjutvall, kulfång, angränsande mark och bryn (4,3 ha)

Beskrivning:

Skötselområdet omfattar skjutbanan med skjutvallar och kulfång i östra delen. I väster avgränsas området av vägen in i reservatet. Parkeringsytan ingår. I söder ingår ett parti vid den f d värmestugan med glest stående lövträd och i övrigt går gränsen utmed vägen i öst-västlig riktning. Längst i sydväst, öster om vägen in i reservatet ingår också en glest trädbevuxen f.d. åkermark. Innan sänkningen av Lövsjön var området mer sankt. Sjösänkningsskanalen från 1880-talet går genom området mot Toftasjön och en stenbro, troligen från samma tid, leder över kanalen.

Området vid skjutbanan är under igenväxning. De partier som fortfarande är öppna är i fuktiga delar bevuxna med bl.a. blåtåtel, tuvtåtel och ljung medan de mer torra delarna är bevuxna med torrängsflora. De gamla skjutvallarna, liksom kulfånget i öster är uppbyggda av grusmaterial vilket bidrar med blottade sandiga/grusiga partier av värde för vissa insektsarter. Av särskilt värde är det sydvästvända kulfånget. Det är viktigt att dessa marker hålls öppna och även fortsättningsvis har partier med blottad sand och grus. Fläckvis finns rikligt med åkervädd som utnyttjas av en lång rad insekter, inte minst fjärilar och bin. Bland annat förekommer den rödlistade fjärilen liten bastardsvärmare. Exempel på hävdgynnande växter är vårbrodd, svinrot, gökärt, gulmåra, blåsuga, stor blåklocka, prästkrage, svartkämpar, jungfrulin, sommarfibbla, käringtand och ängsfryle. I kantzonerna, framför allt i anslutning till de båda byggnaderna (f d målboden och värmestuga), finns fristående träd, bl.a. björk, sälg, rönn och ek. Blommande sälg är värdefullt för många insekter och det är viktigt att det fortlöpande finns en god tillgång på sälg i områdets ytterkanter. Även blommande buskar som nypon och hagtorn är av stort värde för insektsfaunan.

Bevarandemål:

- Minst 4,0 ha öppen välhävdad gräsmark.
- Ingen skadlig ansamling av förna sker.
- Blottade, vegetationsfria sandiga/grusiga partier utgör 25 % av skjutvallarna och 50 % av kulfånget.
- Träd av bl a arterna asp, björk, ek, bok, sälg och rönn har en kron täckningsgrad på 5-10 %. Buskar, som framförallt ska vara av blommande typ, har en täckningsgrad på 5-10 %.

- Antalet grova träd är minst 10.
- Typiska kärlväxtarter såsom blåsuga, stor blåklocka, prästkrag, jungfrulin och sommarfibbla förekommer med i medeltal minst 2 arter per 0,25 m²-provyta.
- Kulturlämningar bevaras och framhävs.

Skötselåtgärder:

- Träd och igenväxningsvegetation röjs så att de centrala delarna är fria från träd. Som en restaureringsåtgärd kan marken brännas. I kantzoner och bryn samt i den sydvästligaste delen utmed vägen, förekommer gamla solexponerade tallar och lövträd, bl a asp, björk, ek, bok, sälk och rönn liksom buskar (främst blommande) som nypon, hagtorn och olvon. Framtida grova ekar röjs fram. Död ved skapas och lämnas. Den äldre stenbron hålls fri från buskar och träd och övriga kulturlämningar synliggörs.
- I skötselområdets sydvästra del lämnas lövträd glest stående så att dessa kan få vidvuxna kronor. Sälk, ek, bok och björk prioriteras. Död ved skapas och lämnas.
- Området hävdas årligen genom antingen slåtter (skärande eller klippande redskap), bete och/eller bränning. Bränning genomförs så att endast partier med riklig förnaansamling bränns varje år. Vid bete kan skötselområdena 1, 3a och 3c knytas samman. Mellan 1 och 3c skulle djuren kunna röra sig fritt. Tuvbekämpning och markutjämning kan behövas.
- Om andelen vegetationsfri mark på kulfånet eller skjutvallarna blir för liten rensas kraftig vegetation bort, i första hand gräs. För att undvika att skada insektslarver och ägg i marken får högst en tredjedel av kulfånet och respektive skjutvall rensas under en och samma säsong.

6.3.2 Skötselområde 2: Triviallövskog söder om skjutbanan (3,2 ha)

Beskrivning:

Söder om den gamla skjutbanan finns ett varierat och relativt sumpigt skogsområde. Innan sänkningen av Lövsjön var området betydligt blötare. Sjösänkningsskanalen går genom området mot Toftasjön. Trädskiktet domineras av björk med bitvis stort inslag av gran. Andra trädslag är bl a al, asp, sälk, ek, rönn och tall. Många av barrträden och lövträden är grova och gamla och det finns rikligt med multnande ved. Den multnande veden är av stort värde för vedlevande insekter och den fuktiga

miljön gör veden särskilt intressant för svampar och mossor. Söder om vägen kantas Lövsjöns strand av framför allt björk och vide.

Bevarandemål:

- Minst 3 ha sumpig triviallövskog med björk, asp, al, sälg och inslag av ädellövträd.
- Gran utgör max 2 % av grundytan.
- Antalet grova träd är minst 20.
- Den multnande vedens volym ska uppgå till minst 20 % av den levande vedens volym.
- Den typiska arten lunglav ska förekomma.
- Kulturlämningar bevaras och framhävs.

Skötselåtgärder:

- Gran klenare än 30 cm i diameter röjs bort och avverkas. Minst 3 högstubbar (ca 3 m höga) av gran skapas i samband med avverkingen, övriga avvergade granar tas ut från reservatet.
- Kulturlämningar synliggörs.
- Lövträd (äldre och efterträdare) frihuggs, framförallt i brynen. Blommande sälg gynnas.
- Återkommande röjningar av ung gran och häggmispel.
- Området kan betas.

6.3.3 Skötselområde 3 (a,b,c): Gräsmark med ängsvegetation (5,0 ha)

Beskrivning:

Tre mindre områden med rester av ängsvegetation finns inom reservatet. Längst i sydväst finns ett öppet gräsmarksområde med ängsvegetation (3a) på en höjd mellan Toftasjön och skjutbanan. Bland kärlväxter märks gulmåra, gökärt, åkervädd, prästkrage, gråfibbla, vårbrodd, bockrot, slätterfibbla, johannesört, tjärblomster, jungfrulin och grönvit nattviol. Viss igenväxning förekommer av tall och björk. Den rödlistade fjärilen liten bastardsvärmare förekommer i området. Gräsmarken omges av en trädridå, huvudsakligen bestående av tall, ek, sälg och björk. På Klinten (3b), en mindre höjd utmed vägen i nordvästra delen av reservatet, finns ytterligare en ängsrest. Området är under igenväxning men fortfarande finns det gott om arter som jungfrulin, ängsskallra, liten blåklocka och vanlig nattviol.

På Tussudden (3c) i sydost finns rester av Siltorpets grunder och dess inägomark med stenmurar och odlingsrösen som vittnar om äldre tiders mödor. Även detta område är under relativt kraftig igenväxning. Typiska arter som mandelblom, prästkrage, jungfrulin, ängsskallra, bockrot, sommarfibbla och nattviol växer i hela området. Trädskiktet är mycket varierat med rikligt av sälg, björk, rönn, oxel, fågelbär m.m. Många av träden är gamla och av stort värde för kryptogamer och insekter. På södra sidan om sidan Vikensvedsvägen ligger en välhävdd äng med mycket värdefull flora och fauna.

Delområde 3a

Bevarandemål:

- Blomrik gräsmark med en areal av minst 1,4 ha.
- Ingen skadlig ansamling av förna sker.
- Igenväxningsvegetation saknas.
- Träd och buskar har sammanlagt en krontäckning på 15-25 %.
- Typiska kärleväxtarter såsom slätterfibbla, bockrot, stor blålocka, prästkrage, jungfrulin, och gökärt förekommer med i medeltal minst 4 arter per 0,25 m²-provyta.
- Den typiska fjärilsarten liten bastardsvärmare förekommer.

Skötselåtgärder:

- Gräsmarken hävdas årligen genom antingen slåtter, bete och/eller bränning. Bränning genomförs endast på partier med riklig förnaansamling. För att behålla en blomrikedom som gynnar insektslivet ska eventuell slåtter (skärande eller klippande redskap) och bete genomföras tidigast i augusti. Mindre partier med nektar- och pollenrika växter liksom ärtväxter såsom kråkvicker kan sparas. Enstaka år kan hävden utebli i syfte att gynna blomning och frösättning. Vid bete ska även så mycket som möjligt av den kringliggande marken vara med i fällan.
- Träd och igenväxningsvegetation avverkas/röjs bort från den öppna gräsmarken i områdets centrala del.
- Runt den centrala öppna gräsmarken gallras trädskiktet etappvis och återkommande till en mosaikartad krontäckning på ca 50 %. Det är viktigt att några unga efterföljare lämnas. Gynna ek, bok, tall, sälg och björk. I samband med gallringen skapas 3 grova högstubbar med tillhörande lågor av tall. De grövsta tallarna lämnas orörda.

Stående och liggande solexponerad grov död ved lämnas eller vid behov skapas.

- Nektar- och pollenrika träd och buskar samt enstaka enar som stamkvistas lämnas om de inte påverkar gräsmarken påtagligt negativt.

Delområde 3b

Bevarandemål:

- Blomrik gräsmark med en areal av minst 2,2 ha.
- Ingen skadlig ansamling av förna sker.
- Igenväxningsvegetation saknas.
- Stenmurar och odlingsrösen ska vara väl synliga.
- Typiska kärlväxtarter såsom blåsuga, stor blåklocka, prästkraige, jungfrulin, och ängsskallra förekommer med i medeltal minst 4 arter per 0,25 m²-provyta.

Skötselåtgärder:

- Gräsmarken hävdas årligen genom antingen slåtter, bete och/eller bränning. Bränning genomförs endast på partier med riklig förnaansamling. För att behålla en blomriktedom som gynnar insektslivet ska eventuell slåtter (skärande eller klippande redskap) och bete genomföras tidigast i augusti. Mindre partier med nektar- och pollenrika växter kan sparas. Enstaka år kan hävden utebli i syfte att gynna blomning och frösättning. Vid bete bör även den närmast angränsande marken ingå i fällan.
- Träd och igenväxningsvegetation huggs/röjs bort etappvis och återkommande till en mosaikartad struktur. Det är viktigt att efterföljare lämnas. Stående och liggande solexponerad grov död ved lämnas eller vid behov skapas. Kulturlämningar röjs fram och synliggörs.
- Nektar- och pollenrika träd och buskar liksom enstaka enar som stamkvistas lämnas dock så länge de inte påverkar gräsmarken påtagligt negativt.

Delområde 3c

Bevarandemål:

- Blomrik gräsmark med en areal av minst 1,3 ha.
- Ingen skadlig ansamling av förna sker.
- Igenväxningsvegetation saknas.
- Torprester, stenmurar och odlingsrösen ska vara väl synliga.

- Krontäckningsgraden av träd och buskar är 20-30 %.
- Typiska kärlväxtarter såsom darrgräs, stor blåklocka, prästkrage, jungfrulin, nattviol, ängsskallra och sommarfibbla förekommer med i medeltal minst 4 arter per 0,25 m²-provyta.

Skötselåtgärder:

- Gräsmarken hävdas årligen genom antingen slåtter, bete och/eller bränning. Bränning ska genomföras så att endast partier med riklig förnaansamling bränns varje år. För att behålla en blomrikedom som gynnar insektslivet ska eventuell slåtter (skärande eller klippande redskap) och bete genomföras tidigast i augusti. Mindre partier med nektar- och pollenrika växter kan sparas. Enstaka år kan hävden utebli i syfte att gynna blomning och frösättning. Det är önskvärt att även den närmst angränsande skogen röjs fram till skjutbanan och att delar av angränsande skötselområden ingår i hävden.
- Igenväxningsvegetation och merparten av träden huggs/röjs bort etappvis och återkommande till en mosaikartad struktur. Det är viktigt att efterföljare lämnas. Gran avverkas och veden förs ut från området. Stående och liggande solexponerad grov död ved lämnas eller vid behov skapas. Kulturlämningar röjs fram och synliggörs.
- Nektar- och pollenrika blommande träd och buskar liksom enstaka enar som stamkvistas lämnas så länge de inte påverkar gräsmarken påtagligt negativt.

6.3.4 Skötselområde 4: Utvecklingsmark mot lövskog (15,3 ha)

Beskrivning:

Ung gallringsskog som domineras av björk. Inslag finns av bl.a. tall, ek, rönn, asp, bok och sälg. Skogen är nyligen röjd/gallrad. Under tiden som militärt övningsfält fanns i området en rälsmålsbana för skjutövningar mot större rörliga föremål, skjutvall/skjutbana för skjutningar mot och över Gripeberg samt skyttevärn och bunker. Rester av detta är än i dag synligt i terrängen.

Bevarandemål:

- Lövdominerad skog med en areal på minst 15 ha.
- Ädla lövträd utgör minst 25 %, tall högst 20 % och gran högst 5 % av trädskiktet.

- Den multnande vedens volym ska uppgå till minst 20 % av den levande vedens volym.
- Antalet grova solexponerade lövträd är minst 30.
- Den typiska arten lunglav ska på sikt förekomma.
- Militäranläggningar hålls fria och utgör ingen säkerhetsrisk.

Skötselåtgärder:

- Genom röjning/gallring skapas en skärm av lövträd och en mindre del tall. Under skärmen kan sedan bok och andra ädellövträd självföryngra sig och gynnas genom röjning. I de delar där föryngring uteblir ska plantering eller sådd utföras i ett flertal små ytor. Stängsel och fläckvis försiktig markberedning kan bli aktuellt. Militära anläggningar får hållas fria från träd och buskar och åtgärder vidtas för att de inte ska utgöra någon säkerhetsrisk.
- Lövträd frihuggs i framförallt bryn.
- Uppslag av gran och tall röjs vid behov bort.

6.3.5 Skötselområde 5: Blandskog, sumpskog och våtmark (150 ha)

Beskrivning:

Ett stort skogsområde som utgör större delen av reservatets landareal. Skogen har troligen lång kontinuitet med tall äldre än 140 år och gran äldre än 130 år. Centralt i skogen, nedanför Gripeberg, ligger en stor våtmark där det innan sjösänkning av Lövsjön 1880-81 fanns en öppen vattenspegel. Idag är större delen av våtmarksområdet under igenväxning med lövskog. Vikahultabäcken rinner genom områdets nordöstra del och mynnar i Åviken, Toftasjön. I områdets västra del är skogen gles och bitvis mycket blockrik. I vissa blockrika partier saknas trädskikt och värdefulla ljusbrunnar har bildats. Gran och tall har dominerat skogen men stormar med efterföljande granbarkborreangrepp har minskat mängden levande gran avsevärt. Inslaget av björk är stort och även asp, ek, rönn, sälg och bok förekommer. Ett litet parti av skogen i norra delen brann i början av 2000-talet.

Skogen på Tungan (längst i nordväst) liksom några andra mindre partier består av planterad tall och gran med ett påtagligt inslag av björk, rönn och andra lövträd. Utmed strandkanterna och i anslutning till blockmarker finns äldre tallar. Genom skötselområdet går en bilväg och i den östra delen går Sigfridsleden. I skötselområdet ingår även en liten tallmosse i reservatets sydligaste del.

I öster var skogen tidigare tätare och mer grandominerad. Efter stormar, avverkning och granbarkborreangrepp inväntas dock en ny generation lövdominerad skog. Områdets äldsta träd finns längst i norr samt i den branta sluttningen ner mot våtmarken som ligger väster om Gripeberg. Yngre bestånd finns på östra sidan av våtmarken. I dessa bestånd mellan Gripeberg och sumpskogen har den rödlistade fågeln mindre flugsnappare *Ficedula parva* påträffats under häckningstid. I skötselområdet förekommer flera ovanliga kryptogamer. Grön sköldmossa, vedtrappmossa, stubbtrådmossa, sotticka, trådticka och vedticka är skyddsvärda arter som växer på gamla granlångor. Insektsfaunan har endast undersökts översiktligt. Dock finns goda förutsättningar för intressanta och skyddsvärda arter. Uppgifter om de ovanliga, vedlevande skalbaggar *Ostoma ferruginea*, *Thymalus limbatus* och *Nemozoma elongatum* finns från området. Den sällsynta grentaggsvampen har hittats på en bok i skogen.

Det finns mycket gott om multnande ved, främst gran, i alla nedbrytningsstadier och dimensioner. I samband med oväder 2005 och 2006 stormfölldes ca 7000 m³ skog, mest gran, varav en tredjedel upparbetades. Därefter dödade granbarkborrar många av granarna som stod kvar. Redan tidigare fanns dock rikligt med multnande ved. I sänkor är skogen försumpad och inslaget av björk och al är där markant. Dessa partier är mycket värdefulla med en stor mängd multnande ved och skyddsvärda kryptogamer. På al växer den ovanliga laven frostig trädgrönelav *Scoliciosporum pruinosum*. Andra skyddsvärda arter är rostfläck *Arthonia vinosa* och skriftlav *Graphis scripta*. Scouterna har ett vindskydd i norra delen. Militära anläggningar finns i form av bunker och skyttevärn.

Bevarandemål:

- Arealen av Natura 2000-habitatet *Västlig taiga* är minst 140 ha.
- Av trädsiktet ska lövträd utgöra minst 30 %, ädellövträd minst 5 %, tall minst 15 % och gran max 30 %.
- Grova, friväxande ädellövträd och tallar förekommer med i medeltal minst 2 träd vardera per hektar.
- Triviallövskog utgör minst 3,2 ha, sumpskog minst 6,5 ha och tallskog minst 5,5 ha.
- Avvattande diken finns ej.
- Andelen mark utan täckning av träd och buskar är större än 5 %.
- Den multnande vedens volym ska, i medeltal över hela området, uppgå till minst 20 % av den levande vedens volym.

- Den typiska arten rostfläck ska förekomma på minst 20 träd och grön sköldmossa på minst 10 lågor.

Skötselåtgärder:

- Återkommande naturvårdsinriktad bränning, röjning, huggning, ringbarkning och/eller bete. Barrsumpskogar och barrbeståndet mellan Gripeberg och nedanliggande våtmark undantas från röjningar. Åtgärden anpassas efter hur mycket gran som återstår efter granbarkborreangreppen och hur granföryngringen blir. Barrträdsplanteringar har högsta prioritet att restaureringshuggas/brännas för att gå mot en mer naturskogslik struktur. Militära anläggningar får hållas fria från träd och buskar och åtgärder vidtas för att de inte ska utgöra någon säkerhetsrisk.
- Grövre träd och efterträdare till dessa hålls friställda och solexponerade. Företrädelsevis väljs träd utmed strandkanten och vid blockmarker och andra bryn.
- Bok sås eller planteras på flera mindre ytor om den naturliga förryngringen inte räcker för att nå målet. Hägnad och lättare markberedning kan behövas.
- Biotopvårdande åtgärder får utföras i Vikhultabäcken.
- Utred och utför behövliga åtgärder för dikesigenläggning/dämning.
- Myrmarken lämnas tills vidare utan åtgärd.

6.3.6 Skötselområde 6: Gripeberg med omgivningar (4,4 ha)

Beskrivning:

Fornborgen Gripeberg ligger på en höjd med berg i dagen, mellan Toftasjön och Stensjön. Den omges av glest stående lövträd, bl a björk, asp, bok, rönn, sälg och ek. Flera grova björkar, ekar och bokar finns, men huvuddelen av träden är tämligen unga. På de grova ekarna och bokarna växer en värdefull kryptogamflora med flera sällsynta mossor, lavar och svampar. Gran och tall förekommer varav en del tallar är äldre. Väster och öster om Gripeberg finns branta bergssluttningar som också är glest trädbevuxna. Den östvända sluttningen är bitvis kraftigt beskuggad av granar. Sigfridsleden går genom skötselområdet. I den södra delen är inslaget av gran tämligen stort.

Bevarandemål:

- Fornborgen omges av minst 4 ha ädellövskog, huvudsakligen bestående av bok och ek med inslag av andra lövträd och tall.
- Gran utgör max 5 % av grundytan.
- Den multnande vedens volym ska uppgå till minst 10 % av den levande vedens volym.
- Resterna av fornborgen Gripeberg är tydligt framträdande och ska ses på håll från stigen.
- Fri utsikt finns mot Toftasjön och Stensjön.
- Den typiska arten bokkantlav *Lecanora glabrata* förekommer på minst fem träd.

Skötselåtgärder:

- Återkommande röjning/gallring/frihuggning/ringbarkning för att gynna ädla lövträd, framhäva fornlämningar liksom för att förbättra utsikten.
- I de delar där föryngring uteblir eller där förutsättningarna saknas ska plantering eller sådd utföras. Stängsling och fläckvis försiktig markberedning av mindre områden kan bli aktuellt.

6.3.7 Skötselområde 7: Sjöar (107 ha)Beskrivning:

I reservatet ingår delar av tre olika sjöar, Toftasjön, Stensjön och Lövsjön. Stränderna är varierande med hällar, blockig morän och torv. I vissa delar finns förutsättningar för kortskottsvegetation. Notblomster växer på flera olika platser. Storlom och citronfläckad kärrtrollslända hör till sjöarnas fauna. Lövsjön har varit referenssjö i sjökalkningsprogrammet.

Bevarandemål:

- Orört vattenområde

Skötselåtgärder:

- Inga åtgärder.

6.3.8 Skötselområde 8: Friluftsliv

Beskrivning:

Notteryd utnyttjas i dag av en mängd verksamheter, inte minst organiserat friluftsliv som scouting, orientering, mulleverksamhet, organiserade hundaktiviteter m m. Området tillhör de mer vildmarksbetonade i Växjötrakten. Notteryd är med tanke på storlek och särart dock ganska lite utnyttjat av allmänheten.

Bevarandemål:

- Reservatet är via sitt markerade stig- och vägsystem lättillgängligt att både ta sig till och röra sig inom. Vissa delar ska vara tillängliga också för rörelsehindrade.
- Informationsskyltar finns uppsatta på lämpliga platser. Särskild informationstavla för fornborgen finns vid Gripeberg.
- Rastplats och eldplatser finns på lämpliga platser.
- Parkering för reservatsbesökare finns vid grusplanen väster om skjutbanan samt i reservatets norra del.
- Hastigheten på bilvägen genom området är begränsad till max 15 km/h.

Skötselåtgärder:

- Informationstavlor sätts upp på lämpliga platser (se förslag i bilaga c). Särskild informationstavla om fornborgen och de nyligen utförda arkeologiska utgrävningarna tas fram och placeras i anslutning till stigen vid Gripeberg.
- Stigar, väg och parkeringar liksom eldplatser och rastplats med sopkärl anläggs och/eller underhålls (bilaga c). Vid behov kan nya stigar och eldplatser anläggas eller befintliga flyttas eller tas bort efter samråd med Länsstyrelsen. Vid behov kan fler anordningar anläggas för att styra t.ex. grillning.
- Stigsystemet utökas med nya markerade dragningar bl. a. utmed stranden mot Toftasjön (bilaga c). Stigarna dras där risken för fallande döda träd är som minst och så att så få torrakor som möjligt behöver fällas eller lågor delas. Spänger anläggs vid behov.
- Vid behov kan ytterligare parkeringsplats anläggas, men då enligt särskilt beslut.
- Regelbunden skötsel av stignära naturmark och vegetation genom röjning av igenväxningsvegetation och borttagande av ris liksom att grenar och träd som inom nära framtid kan orsaka skada på besöka-

re får kapas eller fällas. Detta omfattar även punktinsatser runt block, vid hällar, kulturspår och dylika objekt som bör framträda utmed stigar.

- Stigarna anpassas till eventuell betesdrift.
- Värmestugan ska kunna lånas ut i samband med friluftaktiviteter.
- Utfarten vid korsningen söder om reservatet bör förbättras då det är skymd sikt.

7 Tomtmark och byggnader

En värmestuga och en f.d. målbod finns i anslutning till skjutbanan. Scouterna har vindskydd m.m. i skötselområde 5. Ett skriftligt avtal är tänkt att tas fram med scouterna. Byggnader inom reservatet ska underhållas och skötas.

8 Jakt och fiske

Jakten är (år 2008) utarrenderad och särskilt avtal finns. Fiskerättigheterna påverkas inte av naturreservatet.

9 Bränder, storm, översvämningar

Vid händelser som medför att stora mängder träd dör eller faller omkull ska dessa i första hand lämnas i reservatet om de inte kraftigt försämrar friluftslivets möjlighet att nyttja området. Vid kraftiga svamp- eller insektsangrepp får nyangripna träd oskadliggöras inom reservatet eller vid särskilda skäl tas ut ur reservatet. Stigar och andra anordningar hålls fria från nedfallna och hängande träd.

Uppkomna bränder får släckas.

10 Barnperspektivet

Området ska genom information, stigar, grillplats, vindskydd m m vara tillgängligt för både barn och vuxna. Genom att området nyttjas av olika föreningar, bl.a. scouterna, kommer många barn att kunna upptäcka området. Skyltar ska sättas på sådant sätt att barn kan se dem. Information ska finnas om var man kan komma fram med barnvagn.

11 Utmärkning

Reservatsgränsen ska märkas ut enligt Svensk standard (SIS 03 15 22) vilket innebär att gränsmärken målas på träd och appliceras på stolpar

som slås ned i marken. Gränsmärkena ska placeras så att man kan se från ett märke till nästa. Vid gränsmarkering i skogsmark ska det i gränslinjen, med 0,5 m på vardera sidan reservatsgränsen, röjas en tydlig gata. Värdefulla träd sparas i möjligaste mån. Denna gata får vid behov underhållas av förvaltaren. De träd som avverkas i gränsgatan tillfaller markägaren som också själv får ta vara på dem eller låta dem ligga kvar. Reservatsgräns som sammanfaller med fastighetsgräns ska underhållas som fastighetsgräns på sedvanligt sätt.

12 Dokumentation och uppföljning

12.1 Uppföljning av skötselåtgärder

Förvaltaren ska årligen dokumentera utförda åtgärder genom att:

- ange skötselområde,
- ange åtgärdens syfte,
- ange utförd åtgärd,
- ange år och månad för åtgärdens utförande,
- utföra lämplig fotografering t.ex. före och efter åtgärden,
- ange tidsåtgång och utförare.

12.2 Uppföljning av bevarandemål

Länsstyrelsen ansvarar för uppföljning av bevarandemålen. Uppföljningen ska ligga till grund för en utvärdering av:

- om syftet med reservatet har uppnåtts,
- om gynnsam bevarandestatus har uppnåtts i reservatet,
- om skötselmetoder behöver förändras,
- om en revidering av skötselplanen behövs.

Inventeringarna för uppföljningen följer naturvårdsverkets naturtypsvisa manualer. I manualerna hänvisas det till naturtypernas typiska arter. Alla manualer var vid tiden för skötselplanens skrivande inte fastställda varför bevarandemål och typiska arter kommer att behöva revideras. Gynnsam bevarandestatus råder när de uppsatta bevarandemålen nåtts.

13 Sammanfattning och prioritering av skötselåtgärder

Tabell 6

Prioritet: 1= Högst, 2= Hög, 3= Lägre

Skötsel- område	Åtgärd	År	Prio
1	Årlig hävd.	Årligen	1
1	Röjning/huggning. Nektar- och pollenrika buskar och träd sparas om de inte påverkar gräsmarken påtagligt negativt. Marken kan brännas. I kantzoner och i skötselområdets sydvästra del, lämnas lövträd glest stående för att få vidvuxna kronor.	2009-2013	1
1	Bortrensning av kraftigt fältskikt.	Vid behov	2
1	Kulturlämningar röjs fram och synliggörs.	Vid behov	2
2	Häggmispel och gran tas bort, minst 3 högstubbar lämnas.	2009	1
2	Frihuggning av träd i bryn.	2010	1
2	Återkommande röjningar av häggmispel och ung gran.	Vid behov	2
2	Kulturlämningar röjs fram och synliggörs.	Vid behov	2
3a	Röjning/huggning i centrala delen. Nektar- och pollenrika buskar och träd sparas så länge de inte påverkar gräsmarken påtagligt negativt.	2009	1
3a	Årlig hävd.	Årligen	1
3a	Etappvis gallring av trädskiktet runt den centrala öppna gräsmarken. 3 tallhögstubbar skapas.	2009 -2013	2
3b	Årlig hävd.	Årligen	1
3b	Etappvis röjning/huggning. Nektar- och pollenrika buskar och träd sparas om de inte påverkar gräsmarken påtagligt negativt.	2009 - 2013	3
3b	Kulturlämningar röjs fram och synliggörs.	Vid behov	2
3c	Etappvis röjning/huggning. Nektar- och pollenrika buskar och träd sparas.	2009 - 2013	1
3c	Årlig hävd.	Årligen	1
3c	Kulturlämningar röjs fram och synliggörs.	Vid behov	2
4	Gynna bokföryngring genom gallringar och röjningar.	2009	1
4	Hjälplantera/så bok.	Vid behov	2

Skötsel- område	Åtgärd	År	Prio
4	Friställ träd i kantzoner.	2010	1
4	Röj bort uppslag av ung gran och tall.	Vid behov	2
4	Militära anläggningar får hållas fria och säkra.	Vid behov	2
5	Lövträd och då framförallt ädellövträd röjs fram och gynnas. Planteringar ges en mosaikartad luckig struktur.	2010 och vid behov	1
5	Röjning av granuppslag.	Vid behov	3
5	Vissa träd utmed strand och bryn hålls friställda.	2010, och vid behov	1
5	Hjälplantera/så bok.	Vid behov	2
5	Naturvårdsbränning	Vid behov	2
5	Igenläggning av avvattnande diken	Vid behov	2
5	Biotopvårdande insatser i Vikahultabäcken.	Vid behov	3
5	Militära anläggningar får hållas fria och säkra.	Vid behov	2
6	Återkommande röjning/gallring/frihuggning för att gynna ädla lövträd, framhäva fornlämningar och för att förbättra utsikten.	2009, därefter vid behov	1
6	Plantering eller sådd av bok.	Vid behov	2
8	Stig- och vägsystemet underhålls liksom eldplatser, rastplats och parkeringar.	Vid behov	1
8	Regelbunden skötsel av stignära naturmark.	Vid behov	1
8	Informationstavlor sätts upp (förslag i bilaga c). Särskild informationstavla tas fram för fornborgen.	2009	1
8	Stigsystemet utökas med nya markerade dragningar.	2010	2
8	Utfarten i söder bör ändras då det är skymd sikt.	2009	1

14 Ansvar för skötsel, dokumentation och uppföljning av skötselåtgärder, bevarandemål och gynnsamt tillstånd

Länsstyrelsen har det övergripande ansvaret för förvaltningen av naturreservat i länet. Länsstyrelsen har i reservatsbeslutet utsett Skogsstyrelsen Kronobergs östra distrikt till förvaltare av reservatet i enlighet med 21 § FO (1998:1252) till miljöbalken. Förvaltaren har därmed ansvaret för att skötseln av reservatet följer fastställd skötselplan. Länsstyrelsen har

den operativa tillsynen i naturreservat enligt MB 26 kap. Det innebär att Länsstyrelsen ska övervaka att föreskrifter, dispenser och tillstånd följs.

Utfallande virke i samband med skötselåtgärder tillfaller förvaltaren, om inget annat avtalats.

Förvaltaren ansvarar för dokumentation och uppföljning av skötselåtgärder. Länsstyrelsen har det övergripande ansvaret för uppföljning och utvärdering av syften, bevarandemål och gynnsam bevarandestatus.

15 Revidering av skötselplan

En översyn av skötselplanen bör göras inom 10 år för att bedöma behovet av en revidering. Revideringen berör i första hand riktlinjer och åtgärder.

BILAGOR

- a. Skötselområden*
- b. Planerad markanvändning*
- c. Friluftsanordningar*
- d. Artlista*